

1. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА – ФИЛОЗОФИЈА (детаљније)

• Критеријуми бројчаног оцењивања за предмет Филозофија

Оцену одличан (5) добија ученик који је у стању да:

- 1) Самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и чињенице; процењује вредност филозофских теорија, идеја и ставова;
- 2) Уме да се замисли над оним што је саморазумљиво и подразумевано, да вишеструко сагледава и аргументовано мисли;
- 3) Прати појмовне везе и развој филозофске терминологије
- 4) Изражава се на различите начине (усмено, писано, практично, ликовно и др.), укључујући и коришћење информационих технологија.
- 5) Примењује и отелотворује знања учешћем у дебатама, реторичкој пракси (прогодној и такмичарској), писањем проблемских текстова, припремом презентација, одговарајућих илустрација;

Оцену врло добар (4) добија ученик који је у стању да:

- 1) Познаје суштину учења значајних филозофских праваца, мислилаца и филозофских школа;
- 2) Уме да поставља битна питања и да уочава проблемске изазове;
- 3) Повезује садржаје и концепте из различитих области са ситуацијама из и личног живота;
- 4) Заузима ставове на основу сопствених тумачења и аргумената;
- 5) Показује одговорност за свој напредак и отворен је за комуникацију;

Оцену добар (3) добија ученик који је у стању да:

- 1) Упознао је тематске целине, одговарајућа питања и решења појединих учења;
- 2) Уме да репродукује, али недостаје му смелости да промисли, критички преиспита и продуби своја знања;
- 3) Самостално извршава рутинске радне задатке према стандардизованој процедури, групише податке према задатим критеријумима;
- 4) Следи упутства и савете, захвалан је за групни рад.

Оцену довољан (2) добија ученик који је у стању да:

- 1) Препознаје и разуме кључне теме, појмове и информације;
- 2) Решава једноставне проблемске ситуације у познатом контексту;
- 3) Следи упутства и извршава задатке уз подршку наставника;

Оцену недовољан (1) добија ученик који не испуњава критеријуме за оцену довољан (2) и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, свеукупни нити напредак.

2. ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ УЧЕЊА СПРОВЕДЕНЕ У НАСТАВИ ФИЛОЗОФИЈЕ:

Смислено учење (садржај који се учи је вербалан, дат је ученику у готовом облику и процес и резултат учења се заснивају на разумевању).

Рецептивно учење - Учење путем открића (ученик се ставља у ситуацију у којој треба сам да открије законитости, врсте веза међу појавама и саме појаве.)

Дивергентно учење – стварање стваралачког начина мишљења (код ученика се развија мисаона активности код које је битно произвести што више идеја, оригиналних и неочекиваних замисли, као и откривање алтернативних начина решавања проблема)

Интерактивно учење (ученици се непрестано подстичу на међусобну кооперацију и сарадњу ради остваривања исхода наставе предмета филозофија)

- **Сваки од ових метода учења прилагођен је стилима учења ученика: аудитивни, визуелни и кинестетички тип, стил учења**

3. ПРОВЕРА ОСТВАРЕНИСТИ ИСХОДА ПРЕДМЕТА ФИЛОЗОФИЈА (ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ПРЕДМЕТ ФИЛОЗОФИЈА)

Настава која је усмерена на исходе захтева да одговарајуће наставне методе, облици рада, наставни материјали и сви други чиниоци и елементи наставног процеса буду у функцији њиховог остварења. У том смислу је и оцењивање саставни део процеса подучавања и учења. Њиме се процењује индивидуално напредовање ученика у процесу постизања дефинисаног исхода, а уједно је средство помоћу ког ученици мере свој напредак у учењу и наставници просуђују успешност својих подучавања. Из тог разлога потребно је да су ученицима познати очекивани исходи наставе Филозофије и да критеријуми за њихово постизање буду разумљиви, а методологија оцењивања усаглашена са знањима, вештинама и ставовима који су експлицитно или имплицитно садржани у исходима наставе. Укључивање ученика у процес оцењивања непосредно негује рефлексију, метакогнитивни приступ и независно мишљење, који су и сама суштина филозофског образовања.

Наставник, који непрестано има у виду да је проверавање и оцењивање постигнућа у директној вези са исходима наставе филозофије, оцењује сва знања, умећа, способности и вештине којима се они остварују, разноврсним методама и инструментима, током свих часова, а не само оних намењених утврђивању или систематизацији, како би оцена, уистину, имала информативну, мотивациону и оријентациону улогу, када је упитају напредовање ученика.

У настави усмереној на исходе комбинује се више врста оцењивања: дијагностичко, формативно и сумативно оцењивање. Ово прво има за циљ да наставник, провером претходно стеченог знања и вештина ученика, идентификује њихове могућности и слабе стране, али и ефекте сопствене наставе и да на основу тога планира садржаје и стратегије даљег рада. Формативно оцењивање је саставни део наставног процеса и обавља се

чешће током процеса подучавања и учења, нпр. на крају неке активности учења, како би наставник уочио тешкоће и потребе ученика и томе прилагодио даљирад. Поредтога, оно има развојнуфункцију, јер његов саставни део је давање конструктивне повратне информације ученицима, на основу којих тачно разумеју шта треба да науче, шта се од њих очекује и како могу да унапреде своје учење. У том смислу, формативно оцењивање развија код ученика вештине и стратегије којима се „учи како треба учити” (метакогнитивне стратегије). Сумативним оцењивањем, након одређеног периода учења, вреднују се резултати учења тј. у којој мерије ученик остварио очекиване исходе. Провера постигнућа ученика може се реализовати различитим усменим и писменим поступцима, на пример, кроз писанерадове, есеје, тестове различитог типа, усмено излагање, дијалог, дебату, пројектни рад, вођење портфолија (који осим евиденције о ученичком раду, дескрипција, коментара итд. садржи и самооцењивање и вршњачко оцењивање). Оцењивати се може и спремност ученика на сарадњу и интелектуалну размену у дискусији са другима, кућна припрема за најављену тему часа (нпр. упознавање сатекстуалним материјалом, обрада понуђених асимилационих табела, састављање листе кључних појмова и сл.), властито усавршавање кроз додатно читање препоручене литературе, лично истраживање и селекцију материјала за учење, самостална или тимска припрема и презентовање пројектних задатака.

Захваљујући јасној оријентацији коју процес учења добија са компетенцијама и исходима, и оцењивање обогаћује своје функције, методе и технике, посебно кад је реч о континуираном оцењивању. Оно се одвија непрекидно како би ученику и наставникуомогућило стални увид у јаке и слабе стране учења, и на основутога прилагођавање, индивидуализацију и диференцијацију наставе, као и ефикасније планирање и коришћење допунског и додатног рада. Пошто укључује и самопроцену ученика и наставника, значајно унапређује етос школе кроз њихов дијалог, сарадњу и узајамно уважавање. Активно упућивање и укључивање ученика у процес (само) оцењивања и, на крају, у вршњачко оцењивање, уједно је средство развоја низа међупредметних компетенција као што сукомпетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња.

4. ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉИ РАД УЧЕНИКА

СТРАТЕГИЈЕ КОЈЕ ЈЕ ПОЖЕЉНО КОРИСТИТИ И РАЗВИЈАТИ КОД УЧЕНИКА ЗАРАД ЕФЕКТИВНИЈЕГ ПРОЦЕСА УЋЕЊА:

1. Развијати континуитет у процесу учења (стварање радне навике код ученика)
2. Указивање на важност активног учења (осмишљавање стратегије, концепта и плана усвајања нових наставних садржаја)
3. Указивање на све расположиве способности и таленте код ученика
4. Развијати систематичност и организованост код ученика
5. Оснаживати ученике у коришћењу и примени савремених технологија (развијање дигиталне компетенције)

5. САМОЕВАЛУАЦИЈА

1. Анонимни упитник за ученике на крају класификационог периода (прво и друго полугодиште)
2. Дискусија са ученицима у завршном делу часа у оквиру које наставник критички сагледава своје способности у преношењу знања и вештина и уопште свеобухватној остварености предвиђених исхода.

Бранкица Медић

Елементи и критеријуми оцењивања у настави филозофије

Постигнућа ученика у оквиру предмета филозофија (трећи и четврти разред) оцењују се формативно и сумативно.

Формативно оцењивање подразумева континуирано праћење и прикупљање података о напретку ученика кроз њихово ангажовање на часовима, те кроз израду домаћих задатака. Формативно оцењивање се бележи у педагошкој свесци наставника, кроз плусеве и минусеве, као и краће коментаре, из чега проистичу оцене за активност. Осим повратних информација ученицима о њиховом напретку, формативно оцењивање подразумева и препоруке за даље напредовање.

Сумативно оцењивање подразумева петнаестоминутне провере знања, контролне задатке и усмено одговарање. Оцене су јавне и образложене, уписују се у педагошку свеску и електронски дневник.

Оцену одличан (5) добија ученик који: 1) Самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и чињенице; процењује вредност филозофских теорија, идеја и ставова; 2) Уме да се замисли над оним што је саморазумљиво и подразумевано, да вишеструко сагледава и аргументовано мисли; 3) Прати појмовне везе и развој филозофске терминологије 4) Изражава се на различите начине усмено, писано, практично и др.), укључујући и коришћење информационих технологија. 5) Примењује и отелотворује знања учешћем у дебатама, писањем есеја, припремом презентација, одговарајућих илустрација итд;

Оцену врло добар (4) добија ученик који: 1) Познаје суштину учења значајних филозофских мислилаца и школа; 2) Уме да поставља битна питања и уочава проблемске изазове; 3) Повезује садржаје и концепте из различитих области са ситуацијама из социјалног и личног живота; 4) Заузима ставове на основу сопствених тумачења и аргумената; 5) Показује одговорност за свој напредак и отворен је за комуникацију;

Оцену добар (3) добија ученик који: 1) Упознао је тематске целине, одговарајућа питања и решења појединих учења; 2) Уме да репродукује, али недостаје му смелости да промисли, критички преиспита и продуби своја знања; 3) Самостално извршава рутинске радне задатке према стандардизованој процедури, групише податке према задатим критеријумима; 4) Следи упутства и савете, захвалан је за групни рад.

Оцену довољан (2) добија ученик који: 1) Препознаје и разуме кључне теме, појмове и информације; 2) Решава једноставне проблемске ситуације у

познатом контексту; 3)Следи упутства и извршава задатке уз подршку наставника;

Оцену недовољан (1) добија ученик који не испуњава критеријуме за оцену довољан (2) и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, нити напредак.

Закључне оцене из предмета: 1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50; 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49; 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49; 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49. Закључна оцена за успех из предмета је недовољан (1), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена мања од 1,50.

Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцене забележене у дневнику. Међутим, закључна оцена може бити већа од аритметичке средине уколико је наставник проценио да је знање ученика на вишем нивоу него што оцене показују, у складу са изузетним напреком ученика. Уколико ученик није задовољан предложеном закључном оценом на полугодишту или на крају школске године, у прилици је да одговара градиво или ради полугодишњи односно годишњи тест у зависности да ли је у питању крај првог полугодишта или крај школске године.

Наставник Филозофије: Бранкица Медић